

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Libertas

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

miseram contabuit seruitute. Quid Macedoniam Numidiaque reges? Hinc Persen, hinc Siphacem, memorem atque Iugurtham regni omnes a culmine Romana lapsos in vincula. Mitto veteres regum casus. *Atas tua quodam e regia trusit in carcerem, eundemque vna hora, & primum regem, & vltimum seruum vidit. Siquidem eo quique inferior seruus est, quo felicitior liber fuit. Noli igitur libertate tumescere, quoniam non ex liberis modo, sed ex regibus tam subito serui fiunt. Nec miraberis, cum secundum Platonis sententiam, non minus ex seruis etiam reges fiant. Mutantur assidue res humane, nihil sub caelo stabile. Quis in tanta vertigine firmum aliquid ac mansurum speret? Neque vero te liberum hinc duxeris, quod esse dominum tibi non vides, quod parentibus ortus in gentibus, nec in acie captus, nec venundatus sis. Sunt vobis inuisibiles animorum domini, & in ipsa hominum origine latens pestis est. Nascendi genus obnoxium peccato, qua nulla grauior seruitus fingi potest. Sunt occulti hostes, & bella clandestina: sunt quae multas animas nudantur, quas heu! vili pretio venditis voluptates fecidissimae dominarum, quae vos inenodabili victos tenent. Ite nunc, & libertate gloriamini. Sed vos caeci, nihil nisi corporum videns. Vnde cum, qui vni mortali subest domino seruum dicitis. Illum vero, qui mille in mortalibus tyrannis opprimitur liberum iudicatis, eleganter vt reliqua. Perfecto autem liberum non facit fortuna, sed virtus. G. Liber sum. R. Plane. Si prudens es, si iustus, si fortis, si modestus, si inuens, si pius. Horum si quid abfuerit, pro ea te parte seruum scito. G. In libera patria natus sum. R. Vrbes quoque tu libertas tua aetate, per exiguo flexu rerum post paululum seruas nosti. Quod si vel notiora, vel clariora sunt vetera, Lacedaemon & Athenae liberrimae vrbes ciuile primum, mox externum pacis sunt iugum Hierosolyma sancta vrbs, & libertatis aeternae mater temporaliter & Romana seruiuit, & Assyriis, nunc seruit Aegyptiis. Roma ipsa non solum libera, sed domina gentium, suorum primum ciuium, post etiam vniuersorum hominum serua fuit, vt nemo vquam libertati, nemo vel imperio suo fidat.*

Quid est libertas? potestas viuendi vt velis. Quis igitur viuere, vt vult, qui recta sequitur? Solum hoc contingit sapienti, vt nihil faciat inuitus, nihil dolens nihil coactus. Quis neget omnes leues, omnes cupidos, omnes deniq; improbos, esse seruos? An ille mihi liber est, cui mulier imperat, cui leges imponit, praescribit, iubet, vetat quod videtur? qui nihil imperant negare potest, nihil recusare audeat, potest, dandum est, vocat, veniendum, eicit, abeundum, minatur, extimescentiam: ego vero illum non modo seruum, sed nequissimu seruum, etiam si in amplissima familia natus sit, appellandum puto. *Cic. in par. 4.*

Quid si libertas? quaevis, nulli rei seruire, nulli necessitati, nullis casibus fortunam in aequum reducere. *Son. 47. epist.*

Liber non est, quem superbus inflammant animus. *Idem in Proverb.*

Liber estis existimandus, qui nulli turpitudini seruit. *Cic. 4. ad Heren.*

Inestimabile bonum est, suum esse. *Senec. epist. 76.*

Seruitus ac libertas, si modum obseruent, vtraque bona sunt si modum excedant, vtraque mala. Deo parere libertas est. *Idem epist. 9.*

Proprium est paupertatis, cum alia deficiunt, exercere libertatem. *Quint. Dec. 9.*

Libertatis proprium est, sic viuere vt velis. *Cic. 1. Off.*

Omnes homines natura libertati student. *Cesar li. 2. de bello Gallico.*

Nemo liber, qui seruit cupiditatibus. *Eras. in apoph.*

Nulla voluptas viris ingenuis suauior est libertate.

Vbi regnat luxur, ibi libertas diu esse non potest.

Is vere liber est, quem philosophia liberum facit.

Pestilentissimum genus est adulationis, sub libertatis imagine blandiri.

Omnes regibus natura inuisa est populi libertas.

Libertas bene magno emitur, nec sine negotio seruatur.

Qui seruit vitis, vere liber non est dicendus.

Qui multus egestas liber esse non potest.

Nihil beatum, si ablit libertas. *ibid.*

Satis est libertatem nobis conseruare, quam alius auferre. *Agefla.*

Libris hominibus, & praeratis legibus institutis, perdifficile est sub seruitute diuare. *Epimenides.*

Quod optimum inter homines est, libertas est. *Diogenes.*

Serui, non liberi est quae quis sentiat, non dicere. *Euripid.*

Tyrannidis & libertatis naturale diffidium. *Demosth.*

Libertas nomen virtutis est, seruitus autem malitiae.

Schectus vitumae Syraculana quaedam mulier, Dionysii tyrannidis impatiens, sola quotidie matutino tempore deos, vt superstes esset Dionysius, orabat: quo agnito, eam longe, curque id faceret, interrogauit. Tum illa: Quum puella essem accersit, curque id facerem, quo carere cupiebam: Eo interfecto, tetrior aliquanto sceptru occupauit, cuius obitum auidius exoptabam. Tertium te superio-

rib. importunior habemus: Itaq; timeo, ne te absumptum in tantum deterior succedat. Quapropter tantam multam libertatis Dionysius punire erubuit. *Epicharm.*

Libertatis vna pars est, vicissim parere atque praesse, ut tam sic viuere vt velis. Hoc enim libertatis autem esse potest, quidem seruitus, non viuere vt velis. *Aristot. lib. 6. de Repub. cap. 2.*

Homolib. dicitur is, qui seipso contentus est, & exoptat non ex alterius arbitratu & imperio. *Libro 1. Manu. cap. 2.*

Fundamentum quidem popularis Reipublicae est libertas, enim omnium sermonibus increbuit, quali vero in hac Reipublica libertas inest communito, propterea quod hanc dicitur in populari imperio indagari & exquiri. *Lib. 6. de Repub. p. 2.*

Nullus hominum liber est: nam ait pecunia, aut fortuna. *Lib. 2. Rher. ad Theod. c. 21.*

Libertas & aequitas in eoposita est, vt quod quilibet velit, quod quilibet vult, & vt ait Euripides, quatenus admodum dicitur, quod est in vito. Neque enim via, quae ex Reipublica propterea degitur, seruituti deputanda est, sed iaiuti. *Lib. 3. de Repub. cap. 9.*

Libertari esse, equidem cunctis rebus ante ferendum. *Xenoph. de reb. gest. Graec. lib. 4.*

Cum leges apud indos variae habeantur, admiratione tantum grae fuerunt, a priscis eorum philosophis edite. Leges enim exierunt, neminem omnino seruum esse: liberis aequo iure, quae haberi omnes, Qui assuescerent neque praetere caetera, ut vna quaequam assicere, optime ad omnes fortunae casus inuenire vitam. Stultum sane videtur leges aequas omnibus, politas, fortunas aequae omnibus communes esse. *Diodes. Sicul. antiq. lib. 3. c. 4.*

Exultantes libertatem esse beatitudinem, nec sine libertate ne libertatem retineri, pericula bellica non delatue. *Tacit. lib. 10.*

Sine libertate nihil bonum est, nihil expectandum hominibus. *Idem in Agefla.*

In omnibus moralibus libertatis desiderium est innatum, & vniuersi inuiri & coacti miseras perferunt, quare vel iustissima occurrunt res nouandas idonea videtur. *Dionys. Halic. li. 5.*

In omnibus libertatis desiderium innatum est. *Idem, ibid.*

Omnium humanorum bonorum libertas maximum paratur. *Idem, ibid.*

Libertas ipsa fati habet dulcedinem. *Linus, Decad. lib. 2.*

Moderatio tuendae libertatis, dum aequari velle firmam esse se quisq; excolit vt deprimat alium, in difficili est: caeterum metuunt homines metuentos vitio se efficiunt, & inuicem inuicem repellunt, tanquam aut facere aut pati necesse sit inuicem. *Decad. 1. lib. 3.*

Maxima libertatis custodia esset, si magna imperia dignitas essent, & temporis modus imponeretur quibus iuris non potest. *Decad. 1. lib. 4.*

Suis sitat viribus libertas, nec ex alieno arbitrio pendet. *Dial. 1. lib. 5.*

Omnes homines natura libertati student, & conditionem libertatis odierunt. *Cesar li. 3. de bello Gall.*

Viri fortes non collocant libertatem & vires in agris & domibus, quae nunquam eis deerunt, si pugnae non pigeant. *Appian. lib. 1. de bello ciuili.*

Fieri non potest vt libertatem ament, qui largitione contenti sunt. *Idem, ibid.*

Libertatem nemo bonus, nisi cum anima simul, amittit. *Idem, de coniu. Casil.*

Libertas iuxta bonis & malis, sicut & ignis & opusculum est, vt eam periq; dederunt. *Sallust. in Fragm.*

Ingenua virilibus ingenua parant. *Idem, ibid.*

Falso libertatis vocabillum ab is obtenditur, qui primam deponerent, in publicum exitiosi, nihil spei, nisi per discordias habent. *Tacit. annal. li. 11.*

Libertas nata etiam multis animalibus. *Idem, ibid.*

Optimus est, post malum principem, dies primus. *Ed. lib.*

Quomodo pessimus imperatoribus sine fine dominatio, ut quibus uis egregius modus libertatis placet. *Idem.*

Liber sub imperio nullus habetur. *Aurel. Viter. libro 1. de Caprib.*

Non ita graue est in malis fenescentem vrsq; ad extremum modo re quam a malis semel liberatum rursus in eadem recedere: quod medio tempore bona degustanti difficilis, vt par est, eadem uerua uideatur. *Procop. de bello Vandalico, li. 2.*

Nihil tam indignum liberis, & fortibus viris, quam longe uerua, saepe etiam victi adhuc hostis, & deinde immitantur imperatoribus deponere. *P. Orosius. hist. lib. 3. c. 1.*

Natura ita comparatum est: vt qui inuiti seruiunt, si libertatem afficerent

PC
POLY

quod cupiunt ad id obtinendum capta opportunitate
Ceterum hinc conuenit pag. 476.
Etenim nemo sic hominum, qui non cupiat se in libertatem afferre
quod male uelit iura quibus aliqua seruitute vel metu coercere
hinc sunt libertatis cupiditas & seruitutis odium maxime vi-
gent in Principibus. Ph. Comin. lib. 4.
Libertates est desiderabilis ac pretiosa, talisque, que digna sit
periculum delinquamus, si qua spes affulgeat minime
periculum posse aliqua faltem ex parte tueri. Franc. Guicci-
ardini lib. 1.

ΑΡΟΡΗΘΕΓΜΑΤΑ.

Nonne nemo liberum esse dicebat, nisi qui sibi impera-
re non possit.
Nonne famulos libertate frui dicebat, ac malos liberos, mul-
tatione seruitutem feruos existere. Stob. serm. 2.
Dionysio recitant uersiculum ex Sophoclis Trago-
dia.

Ποῦνός τ' ἔστιν ὁ δούλος ὁ δούλος
Κοῦνός τ' ἔστιν, καὶ τὸν δούλον ἴδω.
Quisquis tyranni ad te se conuulit
Frustratus, liber est ueneris.
Nullus pro correcto posteriore uersiculo respondit:
Quis seruus est, si liber illic uenerit.

Nonne nemo liberum, nisi cuius animum spe metu-
tionem philosophia. Etenim uere liber est, qui quis in genu-
tatem. Quam hoc dicitur alicuius Platonis. Laertius lib. 2.

Interrogatus, quid esset in uita optimum? respondit,
libertatem. hinc enim semel amissa non facile recuperatur. Laert. l. 6.
Nonne cum Xenia seruaret, amici agebant de eo redimendo.
Nonne, inquit, amiseris, leones non his seruire, a
libertate, sed aliores potius seruire leonibus; Nam leo ubi-
que est, semper leo est. Laert. l. 7.

Ceterum Alexandri Magni Praefectus, homo praedius,
Dionem, ut ad se conuinceret, cui respondit: Malle
libertatem, quam apud Craterum opparia frui mensa,
libertatem, quam in inopem, omnibus diuitum deliciis
perfrui. ubi inuenerit libertas. Laert. l. 6. c. 2.

Interrogatus, quid esset in uita optimum? respondit,
libertatem. hinc enim semel amissa non facile recuperatur. Laert. l. 6.
Nonne cum Xenia seruaret, amici agebant de eo redimendo.
Nonne, inquit, amiseris, leones non his seruire, a
libertate, sed aliores potius seruire leonibus; Nam leo ubi-
que est, semper leo est. Laert. l. 7.

Ceterum Alexandri Magni Praefectus, homo praedius,
Dionem, ut ad se conuinceret, cui respondit: Malle
libertatem, quam apud Craterum opparia frui mensa,
libertatem, quam in inopem, omnibus diuitum deliciis
perfrui. ubi inuenerit libertas. Laert. l. 6. c. 2.

Interrogatus, quid esset in uita optimum? respondit,
libertatem. hinc enim semel amissa non facile recuperatur. Laert. l. 6.
Nonne cum Xenia seruaret, amici agebant de eo redimendo.
Nonne, inquit, amiseris, leones non his seruire, a
libertate, sed aliores potius seruire leonibus; Nam leo ubi-
que est, semper leo est. Laert. l. 7.

Ceterum Alexandri Magni Praefectus, homo praedius,
Dionem, ut ad se conuinceret, cui respondit: Malle
libertatem, quam apud Craterum opparia frui mensa,
libertatem, quam in inopem, omnibus diuitum deliciis
perfrui. ubi inuenerit libertas. Laert. l. 6. c. 2.

Interrogatus, quid esset in uita optimum? respondit,
libertatem. hinc enim semel amissa non facile recuperatur. Laert. l. 6.
Nonne cum Xenia seruaret, amici agebant de eo redimendo.
Nonne, inquit, amiseris, leones non his seruire, a
libertate, sed aliores potius seruire leonibus; Nam leo ubi-
que est, semper leo est. Laert. l. 7.

Ceterum Alexandri Magni Praefectus, homo praedius,
Dionem, ut ad se conuinceret, cui respondit: Malle
libertatem, quam apud Craterum opparia frui mensa,
libertatem, quam in inopem, omnibus diuitum deliciis
perfrui. ubi inuenerit libertas. Laert. l. 6. c. 2.

Interrogatus, quid esset in uita optimum? respondit,
libertatem. hinc enim semel amissa non facile recuperatur. Laert. l. 6.
Nonne cum Xenia seruaret, amici agebant de eo redimendo.
Nonne, inquit, amiseris, leones non his seruire, a
libertate, sed aliores potius seruire leonibus; Nam leo ubi-
que est, semper leo est. Laert. l. 7.

Ceterum Alexandri Magni Praefectus, homo praedius,
Dionem, ut ad se conuinceret, cui respondit: Malle
libertatem, quam apud Craterum opparia frui mensa,
libertatem, quam in inopem, omnibus diuitum deliciis
perfrui. ubi inuenerit libertas. Laert. l. 6. c. 2.

Interrogatus, quid esset in uita optimum? respondit,
libertatem. hinc enim semel amissa non facile recuperatur. Laert. l. 6.
Nonne cum Xenia seruaret, amici agebant de eo redimendo.
Nonne, inquit, amiseris, leones non his seruire, a
libertate, sed aliores potius seruire leonibus; Nam leo ubi-
que est, semper leo est. Laert. l. 7.

Ceterum Alexandri Magni Praefectus, homo praedius,
Dionem, ut ad se conuinceret, cui respondit: Malle
libertatem, quam apud Craterum opparia frui mensa,
libertatem, quam in inopem, omnibus diuitum deliciis
perfrui. ubi inuenerit libertas. Laert. l. 6. c. 2.

Interrogatus, quid esset in uita optimum? respondit,
libertatem. hinc enim semel amissa non facile recuperatur. Laert. l. 6.
Nonne cum Xenia seruaret, amici agebant de eo redimendo.
Nonne, inquit, amiseris, leones non his seruire, a
libertate, sed aliores potius seruire leonibus; Nam leo ubi-
que est, semper leo est. Laert. l. 7.

Ceterum Alexandri Magni Praefectus, homo praedius,
Dionem, ut ad se conuinceret, cui respondit: Malle
libertatem, quam apud Craterum opparia frui mensa,
libertatem, quam in inopem, omnibus diuitum deliciis
perfrui. ubi inuenerit libertas. Laert. l. 6. c. 2.

Interrogatus, quid esset in uita optimum? respondit,
libertatem. hinc enim semel amissa non facile recuperatur. Laert. l. 6.
Nonne cum Xenia seruaret, amici agebant de eo redimendo.
Nonne, inquit, amiseris, leones non his seruire, a
libertate, sed aliores potius seruire leonibus; Nam leo ubi-
que est, semper leo est. Laert. l. 7.

uere didicimus? Nemo seruire cogitur, qui mori paratus est. Quam
dulce bonum est libertas, que morte emittitur? quam misera res ser-
uitus, cui mors anteponitur? Quid igitur mentis dicemus his esse,
qui se sponte dedunt in eam seruitutem, unde nec dato peculio
possunt redimi, nec gratuita manumissione liberari? ibid.

Arenius a Cyro captus, quam ab illo rogaretur, cur tributum
non tulisset, urbemq; muro cinxisset? Libertatem, inquit, cupie-
bam. Pulchrum enim mihi uidebatur, & me liberum esse, & liberis
meis libertatem relinquere. Xenophon.

Hegeppus cognomento Grobilus, cum Athenienses in Philip-
pum iritaret, quidam e concione succellauit, irate bellum no-
bis inuchis. Hegeppus? Na per louem, inquit, & pullas vestes, &
publicas exequias, & orationes fenebres si uicturi sumus liberi, nec
imperatis Macedonum parebimus. Significans, libertatem bene
emi magno, nec sine negotio posse seruari. Erasmi l. 3. apoph.

Eusebius Philosophus, eorum, inquit, qui feceris voluptatibus de-
diti sunt, nullum tu liberum ducas. Hi enim multo seruitutis do-
minis quam uilia mancipia seruiunt. Stob. serm. 6.

Epictetus, dicebat nullum esse seruum, qui animo sit liber. In
Enchir.

Pyrrhus cum Athenas ueniens, in arce Palladis rem diuinam fe-
cisset, eodem die descendens ex arce, Atheniensium erga se animum
& fiduciam uelementer laudauit: & admonuit, si saperent, ne post-
hac cuiquam regum portas (si modo patrie libertatem tueri uel-
lent) aperirent. Significans, regibus, imperatoribus ac principibus
semper iniuriam esse libertatem omnemq; conatus ac vires eo inten-
dere, ut libertatem extinguentes, ex liberis seruis sibi faciant. Eras-
mi l. 4. apoph. ex Plut.

Meton, quo die decretum de Pyrrho uocando sanciri per popu-
lum Tarentinum debebat, & multitudo in concione sedere accep-
ta corona & lampade, quasi ebris, tibicine ducente ludibundus
in concionem peruenit: & ut fit, in turba populari alius applau-
dentibus, alius ridentibus, utque procedere in medium inuitantibus
procellit ille & quasi cantaturus altit. Sed ubi silentium nactus est
Viri, inquit, Tarentini bene facitis, quod iocari & ludere uolenti-
bus, dum licet, permittitis: si tamen sapitis, cuncti hac ludorum
libertate fruamini, antequam Pyrrhus adueniat, hanc & aliam o-
mnem libertatem aboliturus. Nec fuit mendax. Nam quam pri-
mum aduenit Pyrrhus, ludis & tripudijs Tarentinis interdixit. Eras-
mi l. 3. c. 32. ex Plut.

Brutus in Tarquiniorum eiectione dicebat, ex duobus alterum
esse eligendum: aut uitam liberam, aut mortem gloriosam. Brutus
lib. 3. c. 32. ex Luitio.

Cicero duo semper sibi contingere optabat: primum, ut mori-
ens populum Romanum liberum relinqueret, quo nihil a diis im-
mortalibus maius dari posse dicebat. Alterum, ut ita cuique eue-
niret, ut de Reipub. esset meritis. Cic. in Phil.

ΣΙΜΙΛΙΤΥΔΙΝΕΣ.

Epictetus: quemadmodum sanus ab agris ministrari sibi, & fa-
miliares suos exorare non uolet: Ita neq; liber aliquis sustineri ser-
uos sibi inferuire, aut eos quibus cum agit, seruitutem pati. Apud
Stob. serm. 3. de temperantia.

Plutarchus: ignaui canes apud mensam audent, in uenatu mini-
me: Sic ingeniosus est, cum libris libere loqui non audeas, in-
ter peculiam facere. In Moral.

ΑΔΑΓΙΑ.

Os inest orationi. ὁ λόγος ἐστὶ τὸ νόημα.
De oratione non inani, sed solidas habente sententias. Es hab
händ und füss; was diejer Mann redet.
Audi quae ex animo dicuntur, uerba & deo a quibus. Lucianus.

Nam seria, quaeque extra dissimulationem dicuntur, ex animo
dicti dicuntur, eaque ex corde proficiscuntur uulgus ait.

Liberi poetae & pictores. Idem.
In Demosthenis Eucemio:
Τὸ ἴδιον δὲ ποιητῶν καὶ ζωγράφων.

Torquere potest & in eos, qui perinaces & obstinato sunt ingenio,
quosq; necesse sit suis moribus relinquere. Aut in mulieres, quibus
nihil non permittitur. Aut in principes quibus omnia laudantur.

Libera Corcyra, caca ubi libertas. ἡ πόλις ἐστὶν ἐλευθερία, καὶ ἡ πόλις ἡ
λεός. Eustathius.

Cum significamus libertatem quiduis agendi. Sed magis quae
sibi significamus impunitatem esse maleficis.

Ter.
Ternio apud praesens & ab solari sumus. & sacer habebatur.
quid rer dictu aut factum esset, ueratum & efficax habebatur.
de in Magorum mysterijs adhibere solet. Virg. in Phoenicibus.
Terna tibi hac primum triplici diuersa colore
Licta circundo, terque hac altaria circum
Effigiem duco: numero Deus impare gaudet.
De plautro loqui. ὅς ἐστι ἀπὸ τῶν κωμῶν.

Id est: Tamquam & plautro loqui, de his qui palam ac libere con-
spiciuntur.

